

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך מיוחד

המלצות דוח ועדת דורנר

נושא השתלבותם של תלמידים עם מוגבלויות והכלתם במערכת החינוך הציבורית, הפך לסוגיה שכמעט כל מדינה מתלבטת בה. קיימת הסכמה רחבה לגבי זכותם של תלמידים עם צרכים מיוחדים, לקבל חינוך ציבורי ושוויוני ככל תלמיד אחר.

עם זאת בכל מדינה ניתנת פרשנות שונה למשמעות שהמושג "שילוב" מזמן בשל מורכבותו הערכית והתרבותית.

בשנת 2007, הוקמה ועדה ציבורית בראשותה של שופטת ביהמ"ש העליון בדימוס, הגב' דליה דורנר, שבחנה את תהליך השילוב והטיפול בילדים בעלי צרכים מיוחדים במערכת החינוך.

בוועדה גובשה תפיסת עולם העוסקת בזכותו של התלמיד למצות את יכולותיו ולהשתלב בקהילה בה הוא חי.

זכות זו מביאה רובד נוסף למערכת, הרואה בהכלה את אחד היעדים ואת הבסיס לקידום כל התלמידים ובכלל זה את התלמיד בעל הצרכים המיוחדים.

"הזכות לחינוך מיוחד - מגשימה את עקרון השוויון, והיא צומחת אפוא ישירות מן הליכה של כבוד האדם ומהשמירה על צלמו... שכן הימנעות ממתן חינוך לילדים בעלי צרכים מיוחדים בשלבים המוקדמים של חייהם שוללת מהם את האפשרות לקבל הזדמנות שווה להגיע למימוש עצמי, לפתח את אישיותם ולהשתלב בחברה - הכול על-פי יכולתם." מתוך הוועדה הציבורית לבחינת מערכת החינוך המיוחד בישראל - דין וחשבון ירושלים, טבת תשס"ט - ינואר 2009

בשנת 2009 פרסמה הוועדה את המלצותיה, וביניהן שתי המלצות מרכזיות:

1. בחירת הורים

זכות ההורים לבחור את סוג מסגרת החינוך עבור ילדם:

- בית ספר לחינוך מיוחד

- כיתה לחינוך מיוחד בבית ספר כללי

- כיתה רגילה כתלמיד משולב.

2. התקציב הולך אחרי הילד

התקצוב יתבצע עפ"י רמת התפקוד וסוג הלקות של התלמיד.

התקציב שייקבע "ילך אחר התלמיד" ויופנה למסגרת החינוך בה ילמד.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' לחינוך מיוחד

תהליך היישום

בין השנים תשע"ב לשנים תשע"ה יושמו המלצות ועדת דורנר במסגרת פיילוט ובהמשך במסגרת יישום שלב א' במספר רשויות ובהן: חולון, טירת הכרמל, מעלה אדומים, אבו-גוש, מנח"י ירושלים, מבשרת ציון, גבעת זאב, מטה יהודה, בקעת הירדן, מגילות, הר אדר ומעלה אפרים.

בשנת תשע"ה לומדים במערכת החינוך, כ- 1200 תלמידים הזכאים לסל אישי. אוכלוסיית הזכאים מתפרסת על פני 145 בתי ספר יסודיים בחינוך הכללי, 35 כיתות חנ"מ בבתי הספר הכלליים ו- 4 בתי"ס לחנ"מ.

מגמות מרכזיות נצפות ביישום

- עליה משמעותית בשיעור תלמידי חינוך מיוחד המשולבים בחינוך הרגיל, בעיקר בקרב תלמידים לקויי למידה, קשב וריכוז ובעלי הפרעות התנהגות.
- שביעות רצון של ההורים וצוותי החינוך מתהליך 'בחירת ההורים'.
- גמישות פדגוגית וטיפולית בניצול שעות התמיכה "סל אישי".

אתגרים מרכזיים ביישום

- הערכות פדגוגית וארגונית של החינוך הכללי, לקליטת מגוון רחב של לקויות ומספר רב של משתלבים.
- הערכות של מסגרות החינוך המיוחד לשינויים הנובעים מיישום ההמלצות.
- פיתוח והכשרה מקצועית מתחדשת, לקראת הוראה בכיתות המשלבות תלמידים בעלי צרכים מיוחדים.

אימוץ המלצות ועדת דורנר מיושמות באופן הדרגתי, זאת על מנת לבחון את השפעת שינוי המדיניות על הפרקטיקה תוך בחינת מדדי התוצאה. יישום ההמלצות מהוות מהפיכה של ממש בכל הנוגע לטיפול באוכלוסיית התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים ומחייב את כולנו להוביל תהליכים חדשים למיצוי זכאותם של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים.